

Артур Віталійович Жаворонок

канд. екон. наук, доц.

ORCID 0000-0001-9274-8240

e-mail: artur.zhavoronok@ukr.net,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В умовах нестабільності економіки, кризи платежів, виникнення інфляційних процесів у підприємств різних форм власності все частіше виникає потреба у залученні додаткових коштів для здійснення господарської діяльності та отримання прибутку. Найбільш поширеною формою залучення коштів є отримання банківського кредиту за кредитним договором. Банківське кредитування суб'єктів господарювання є дієвим способом виходу економіки з кризи. Посилення ролі кредитних відносин як засобу стимулювання розвитку виробництва проявляється в різних аспектах. Кредит є обов'язковою умовою розширеного відтворення, важливою складовою діяльності державних, акціонерних та приватних підприємств, надійним інструментом, який опосередковує процес виробництва та реалізації продукції. Кредит сприяє науково-технічному прогресу, є джерелом капітальних вкладень, виступає інструментом стимулювання виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато вчених присвячують свої дослідження особливостям розвитку банківського сектору, банківської системи загалом та банківських кредитів, зокрема. К. Andriushchenko [1] доводить необхідність розгляду розбудови банківського сектору на засадах сталого розвитку, пропонуючи групування наукових підходів щодо ролі банків у поширенні парадигми сталого розвитку. V. Kovalenko [3] вказує, що сучасні тенденції вимагають застосування нових підходів до оцінки банківської системи, що дозволяють виявляти потенціал банківського сектору й абсорбувати шоки, викликані системними ризиками. I. Kosach [4], I. Kuzheliev [5], B. Samorodov [6], M. Fedyshyn [7] та S. Shkarlet [9] оцінюють ефективність та продуктивність банківської системи України в межах ринку фінансових послуг, впроваджуючи динамічну модель на основі функціонування банківської системи, дозволяє отримати узагальнену оцінку економічної ефективності банківської діяльності. М. Дубина [2] визначає, що у переважній більшості наукових праць мало уваги приділяється науковому обґрунтуванню механізму розподілу всіх банківських послуг. Серед традиційних банківських послуг М. Zvevyakov [10] визначає, що на сучасному етапі комерційні банки проводять свою діяльність в умовах постійно мінливих загальних економічних, соціальних та політичних умов, що впливають на надійність. Автори досліджують сучасний стан та диверсифікацію банківського кредитування в Україні, проблеми, які виникають у національній економіці через погіршення працездатності банківської системи України.

Метою дослідження є визначення основних проблем вдосконалення механізму банківського кредитування як засобу стимулювання розвитку ринку кредитних послуг в Україні.

Постановка завдання. Світова фінансова криза, яка охопила й Україну, значно послабила банківську систему. Тому, необхідним і надзвичайно актуальним питанням є оцінка стану банківської системи, виявлення проблем розвитку банківської системи та розробка напрямів їх вирішення загалом та кредитного ринку зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на стрімкий розвиток банківської сфери, Україна дедалі гостріше відчуває проблеми банківського кредитування. Поряд із збільшенням обсягів наданих кредитів зростає й кількість неповернених позичальниками кредитів, що в свою чергу призводить до нестачі грошових ресурсів і як наслідок впливає на рівень відсоткових ставок за кредитами. Але на сучасному етапі розвитку української економіки існує чимало проблем, які перешкоджають банкам надавати окремі види кредитів, сприяють зростанню частки небажаних видів кредитів (прострочених, пролонгованих, безнадійних тощо), що погіршує ліквідність та платоспроможність банків. Так, одне з основних обмежень діяльності українських комерційних банків на сучасному етапі – неможливість і небажання комерційних банків проводити довгострокове кредитування. Це пов'язано з відсутністю довгих кредитних ресурсів, відсутністю серйозних позичальників, які б мали стійке фінансове становище, інфляцією, великим ризиком неповернення кредитів. Але останнім часом в економіці України відбулися зміни, які змусять комерційні банки переглянути свою кредитну діяльність і збільшити частку довгострокового кредитування. Аналіз ринку банківських кредитів показує тенденцію до зростання обсягів банківського кредитування на період, проте існують певні проблеми, які перешкоджають швидкому покращенню банківської системи у цій сфері. До основних з них можна віднести такі: складна процедура отримання кредиту; чинник страху «життя в борг»; недостатня державна підтримка ринку кредитування; існуючі недоліки у сучасних системах оцінки кредитоспроможності позичальників; відсутність знань про процедуру отримання кредиту; відсутність майна під заставу; високі відсоткові ставки по кредитним ресурсам; відсутність чіткої законодавчої регламентації кредитних відносин; низький рівень довготермінового та інвестиційного кредитування.

Розглянемо найбільш поширені проблеми кредитування. Незважаючи на зменшення облікової ставки Національного банку України, процентні ставки за кредитами залишаються ще на порівняно високому рівні. Однією з причин підвищення ставок за кредитами є залучення дорогих ресурсів, зокрема за депозитами. Між процентними ставками за кредитами і депозитами існує значний розрив – понад 10%. Для того щоб контролювати ці ризики комерційним банкам України потрібно насамперед забезпечити якість кредитного портфеля. Під якістю кредитного портфеля можна розуміти таку властивість його структури, що має здатність забезпечувати максимальний рівень прибутковості при допустимих рівнях кредитного ризику. А, як відомо, доходи від здійснення кредитної діяльності банками складають найбільшу питому вагу з усіх доходів банку.

Важливу роль у прийнятті оптимальних рішень, спрямованих на досягнення максимального прибутку, зменшення кредитних ризиків відіграє наявність достовірної, вичерпної, своєчасної і зрозумілої інформації, від неї напругу залежить ефективність банківського менеджменту. Саме тому гостро постає питання комплексного аналізу якості кредитного портфеля, тобто оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому він формується. Розробка забезпечення аналізу в частині формування та управління кредитним портфелем банку передбачає, передусім, врахування усіх можливих факторів впливу та кількісно-якісну оцінку кредитних операцій. Найбільші проблеми при кредитуванні виникають під час управління окремими етапами кредитного процесу.

Також суттєвою проблемою у сфері банківського кредитування є відсутність законодавчого забезпечення його здійснення. Зараз правовідносини у сфері кредитування регулюються в основному нормами Цивільного кодексу України, Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», в яких містяться загальні норми та положення з питань банківського кредитування, захисту прав та інтересів кредиторів і забезпечення стабільності всієї банківської системи. Проте права банків зафіксовані у цих та інших законах ігноруються.

Не менш важливим сьогодні залишається питання професійних вимог до банківських працівників. Національний банк України визначає певні вимоги до працівників банку та має право вимагати звільнення цих осіб, якщо вони не відповідають встановленим вимогам для зайняття певних посад. Як показало дослідження процесу кредитування на ринку банківських кредитів, виникнення проблем при кредитуванні на більш загальному рівні пов'язано з тим, що негативний характер кредитних відносин і факти прямих втрат банків мають глибоке економічне підґрунтя.

А саме, в умовах подолання негативних наслідків важкої економічної кризи грошові потоки не завжди збігаються і не завжди обумовлюються потоками товарів. Через відсутність відпрацьованих економічних інструментів та ефективної системи управління грошовими потоками практично неможливо відслідкувати рух коштів. Тому після видачі позичок значна їх частка йде у «тінь». До того ж, при отриманні позички готівкою, зрозуміло, що буде надто складно або ж і зовсім неможливо простежити за рухом грошей та гарантувати своєчасне виконання боргових зобов'язань.

Також другою причиною є зниження прибутковості активів комерційних банків. До цього призвели: скорочення доходу від кредитних операцій через зменшення кількості кредитоспроможних підприємств-позичальників; підвищення конкуренції у сфері вкладень наявних ресурсів; суттєве зменшення маси кредитних ресурсів [8].

Але в цих умовах банки мають здійснювати кредитування клієнтів-позичальників для отримання доходів і свого розвитку. І тут також закладаються підвалини для неповернення боргів та виникнення збитків. Банки кредитують позичальників, які не є кредитоспроможними, показники фінансово-економічної діяльності, трапляється, не відповідають існуючим стандартам. При цьому банки часто керуються «кредитною історією» позичальника, яка підтверджує факти отримання і повернення певних сум позичок раніше.

Помилка банків також у тому, що на етапі оцінки кредитної заявки та техніко-економічного обґрунтування інвестиційного проекту до неї банки в умовах підвищеної конкуренції вкладень наявних кредитних ресурсів не здійснюють детальну експертизу останнього для виявлення фактичної ефективності та реальності визначених у проекті строків окупності. Зовсім відсутні формалізовані оцінки ризику проектів і порівняльні характеристики декількох з них.

Не спрацьовує для запобігання поверненню й існуюча система страхування наданих позичок. Страхові компанії, створені іноді за участю самих комерційних банків як співзасновників, не мають достатніх важелів впливу як на рішення самих банків стосовно надання позичок, так і на позичальників. Вони не мають достатніх коштів для відшкодування банку сум боргу і обмежують свою діяльність збиранням страхового внеску. За таких умов навіть час їх існування є досить обмеженим.

Варто зауважити, що не дуже чітко та якісно працює моніторинг кредитного портфеля, який має на меті контроль за поточною діяльністю позичальника і встановлення вже на ранній стадії проблемних кредитів, які, можливо, не будуть своєчасно погашені. Крім вище розглянутих проблем, до таких самих негативних наслідків призводять деякі помилки, допущені банками в процесі кредитування (див. рисунок).

Розглянемо кожну з названих на рисунку помилок виникнення проблемних кредитів. Самокредитування є однією з основних причин несвоєчасного повернення позичок. Практика самокредитування може набувати різних форм. Найчастіше це невинуватене використання позичок інсайдерами.

Про невинуватене інсайдерами використання банківських послуг свідчить видача їм позичок на пільгових умовах, пільгова ставка за депозитами чи пільгові комісійні, які не пропонуються іншим клієнтам банку. Тому в процесі аналізу необхідно визначити, що положення та механізми роботи з позиками, які було надано інсайдерам, не відрізняються суттєво від положень та механізмів стосовно інших схожих позичок в портфелі банку. У разі потреб необхідно внести зміни в кредитні положення банку щодо включення механізму кредитування інсайдерів. Для зменшення випадків самокредитування або пільгового режиму банку необхідно здійснювати чіткий контроль за видачею позичок. Тому слід ретельно вивчати позички з пільговими ставками або строками погашення, які

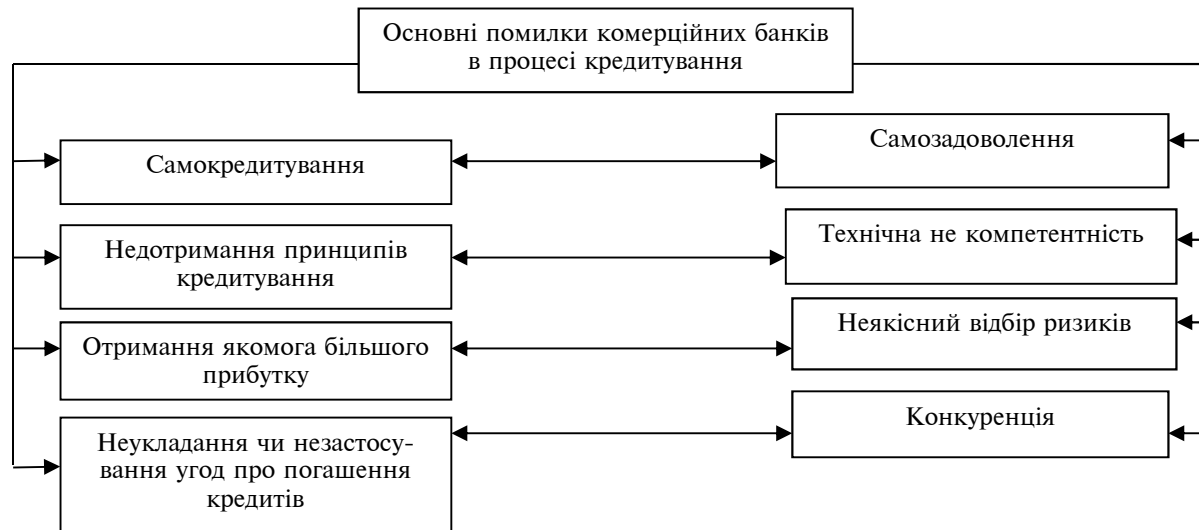

Рисунок. Основні причини виникнення проблемних кредитів
(складено автором на основі джерел [3; 4; 8])

було видано інсайдерам та їх спорідненим особам; позички, що спрямовані на невиробничі або навіть спекулятивні цілі; позички з невиправданим ризиком.

Отримання якомога більшого прибутку. Кредитні та інвестиційні портфелі є найбільш прибутковими статтями активів банківського балансу. Однак фактор прибутковості в діяльності банку ніколи не повинен переважати фактору надійності та розумного прийняття ризику.

Якщо таке трапляється, це приводить до збільшення обсягу позичок та інвестицій з неналежними ризиками, або незадовільними умовами та строками повернення. Хоча зазначене вище твердження правильне як для великих, так і для менших за розмірами банків, але, звичайно, частіше воно проявляється в більших банках, причому така ситуація скоріше характерна для певних конкретних сфер кредитної діяльності, а не для окремих позичок. Одним з факторів, що вказує на наявність вказаної ситуації, є незвичайно привабливі процентні ставки. Свідченням можливої гонки за доходом будуть або надзвичайно низькі процентні ставки за користування позичкою для залучення широкого кола підприємств, або надзвичайно високі ставки, які свідчать про вищий ступінь ризику. Якщо видача таких позичок з привабливими ставками невиправдана, то збитки від них будуть перевищувати очікувані прибутки. Ненадійні позички коштують набагато більше, ніж той дохід, що вони приносять.

Недотримання принципів кредитування. З різних причин керівництво банку може видавати позички з неналежними ризиками, або незадовільними умовами та строками повернення з повним усвідомленням порушення принципів кредитування. Причин таких компромісів дуже багато, від невпевненості при роботі з особами з домінуючими рисами характеру або впливовими зв'язками до дружби чи персональних конфліктів. У великих банках ключовим фактором може бути потенційна втрата «компенсаційних депозитних рахунків».

Відсутність повної або своєчасної кредитної інформації є можливою та частою причиною можливих проблем та помилок при кредитуванні. Позичка має бути підтримана відповідною супровідною кредитною

інформацією. Кредитна інформація є необхідною для визначення кредитоспроможності та здатності позичальника або потенційного позичальника повернути позичку. Необхідна кредитна інформація змінюється залежно від цільового призначення, характеру та умов надання позички, юридичного статусу позичальника та попереднього досвіду роботи з ним. Одна лише фінансова звітність не завжди задовольняє вимоги достатності кредитних даних. Інформацію про позичальника можна також отримати з прогнозів, операційних кошторисів, фінансових планів, коментарів спеціалістів тощо. Важливо, щоб банк мав у кредитній справі достатню інформацію для пояснення рішення щодо надання чи не надання позички; ще більш важливо точно оцінити кредитний ризик для запобігання погіршення якості позички та виникнення збитків. Кредитні положення банку мають встановлювати характер кредитної та фінансової інформації, яку необхідно отримати, для різних типів позичальників та різних обсягів заборгованості.

Неукладання чи незастосування угод про погашення заборгованості – це дуже важлива причина проблем кредитування. Надання позички без чіткої угоди, що встановлює механізм його повернення порушує фундаментальний принцип кредитування, принцип повернення наданих позичок. Ця проблема є більш поширеною у невеликих за розмірами банках, ніж у більш великих, оскільки останні, звичайно, мають більш широкі та більш деталізовані положення щодо кредитування та погашення позичок. Але, незважаючи ні на що, розмір банку не повинен бути виправданий відсутністю якісних положень та механізмів повернення заборгованості, які б визначали, коли і як зобов'язання мають погашатися [5].

Самозадоволення. Основними ознаками наявності самозадоволення керівництва банку є: відсутність відповідного контролю за старими чи знайомими позичальниками; залежність від усної інформації, що надана позичальником, замість надійних письмових джерел фінансових даних; оптимістична інтерпретація відомих кредитних недоліків, яка основана на тому, що в минулому такі загрози та періодичні важкі ситуації було пережито.

Хоча такі фактори найчастіше притаманні невеликим банкам, але такі випадки трапляються і у великих, коли спеціаліст з кредитування має надмірно оптимістичний погляд на здібності позичальника до керування. Це звичайно призводить до перевидачі позичок для того, щоб надати позичальнику можливість самому вирішувати проблеми щодо викидання «живих» грошей на вітер. Технічна некомпетентність, звичайно, властива невеликим банкам. Це відсутність досвідчених спеціалістів з кредитування або відсутність технічної здатності аналізувати фінансову звітність, отримувати та оцінювати іншу кредитну інформацію, що спричиняє появу в банку позичок з низькою якістю та участь в операціях, для яких не вистачає досвіду [3].

Неякісний відбір ризиків. У процесі роботи з основними, надійними підприємствами великі банки можуть диверсифікувати свої кредитні портфелі за географічними регіонами або за галузями економіки. Невеликі банки більш обмежені в цьому відношенні, і тому вони використовують наявні для них можливості, що може призвести до слабкої бази активів.

Ухвалення позик повинно базуватися на надійних та глибоких стандартах оцінки та відбору ризику. Як правило, до типів позик, що можуть підпадати під категорію поганого підбору ризику, відносять такі позики:

- позики на фінансування становлення підприємства, за яким основна частка необхідних капітальних вкладень, порівняно з обсягом інвестицій акціонерів, проводиться банком;
- позики для спекулятивного придбання цінних паперів або валюти, що ведуться без відповідної маржі чи забезпечення;
- позики, що послаблені великим моральним ризиком;
- позики, що базуються більше на очікуванні успішного проведення ділової операції, ніж на наявності власних коштів позичальника;
- позики, що покриті заставою із проблематичною ліквідаційною вартістю;
- позики, що видані внаслідок іншої вигоди – контролю за великим сальдо депозиту в банку, і не основані на достатньому рівні коштів чи застави.

Надмірне кредитування. З точки зору остаточних збитків, майже однаково позичати забагато грошей фундаментально надійному позичальнику, що й позичати позичальнику ненадійному. Позики, що виходять за межі обґрунтованої здатності позичальника їх погасити, є ненадійними. Ніде так не ціниться здоровий глузд, як при визначенні безпечного максимального рівня позик ненадійному кредитору.

З метою мінімізації впливу вказаного чинника на своєчасність погашення наданих позичок Національним банком України встановлені спеціальні економічні нормативи, що обмежують розмір наданих позик.

Конкуренція між банками за розмір та вплив на суспільство, може призвести до компромісу із кредитними принципами та до виникнення ненадійних позичок. Остаточні витрати на ненадійні позички завжди переважають тимчасовий вигаш від розширення та впливу.

В умовах зростання сум неповернених позичок посилюється значення контролю з боку банку за чітким виконанням умов кредитного договору. Першо-

чергового значення тут набуває своєчасність сплати боржником чергових процентів і встановленої частини погашення основного боргу. Враховуючи, що кожній позиці властивий ризик невиплати процентів чи неповернення позики внаслідок непередбачених обставин, зрозумілим є намагання банку кредитувати лише перевірених позичальників, які добре себе зарекомендували [9].

Однак в умовах нестабільності економіки таких клієнтів обмаль і обмежитися лише ними – це поставити під сумнів діяльність банку як кредитної установи. Тому доволіно не втрачати можливості нарощувати обсяг позичкових операцій і за рахунок тих клієнтів, для яких властивий підвищений ризик. Адже саме для них характерна більша доходність порівняно з слабозризиковими. Беручи до уваги існування прямопропорційної залежності між величиною ризику і доходністю кредитних операцій, кожен банк у центр кредитної політики повинен ставити забезпечення збалансованості між ризиковістю та обережністю. Надмірна (невиправдана) ризиковість посилює загрозу падіння доходності банку внаслідок неповернення боргів, а то й невиплати процентів, тоді як перебільшена обережність знову ж таки не дає змоги використати багато які прибуткові можливості.

Очевидною є необхідність регулювання кредитних ризиків та реалізація заходів щодо пом'якшення їхнього впливу на доходність банку. Вітчизняна практика свідчить, що труднощі з поверненням основного боргу, а часто і відсотків по ньому, як правило, викликані негативним розвитком різноманітних процесів. Вони далеко не завжди мають форми прояву, особливо на початкових етапах. Тому загроза для зниження доходності банку на ранніх стадіях реалізації кредитного договору, яка ще чітко не проявилася, але свідчить про зародження у боржника фінансових труднощів, може бути своєчасно встановлена лише кваліфікованим менеджментом банку. У нього є час і можливості застосувати заходи щодо їх попередження чи пом'якшення й захисту інтересів банку, перш ніж реалізація кредитного ризику зумовить зниження його доходності.

Проте, невиконання боржником своїх зобов'язань перед банком не обмежується лише несплатою процентів і неповерненням позики. У цьому разі підірвується репутація фінансово-кредитного інституту, тому що значний обсяг проблемних позичок веде до загрози неплатоспроможності банку, яка відлякує потенційних вкладників та інвесторів. Підвищення втрат від позичкових операцій викликає вплив із банку кваліфікованих спеціалістів через зниження обсягу прибутку як джерела їхнього матеріального заохочення. Слід враховувати й необхідність для фінансово-кредитного закладу здійснювати додаткові витрати, пов'язані з стягненням проблемної позички, а також те, що певна частина банківського капіталу «мертвіє» в непродуктивних активах, що знижує дохідність банку.

Виникнення проблемних позичок зумовлено різними причинами, найпоширенішими з яких є:

- фактори, які не можуть контролюватися банком і перебувають поза сферою його діяльності;
- прорахунки і помилки керівництва підприємства, яке одержало позику, або неефективна робота його трудового колективу;
- недосконале й необґрунтоване дослідження кредитної заявки, некваліфікована розробка умов кредитного договору, здійснена банківськими фахівцями,

та слабкий і несвоєчасний контроль за його виконанням.

До причин виникнення проблемних позик, що викликані некваліфікованою діяльністю банківських спеціалістів, належать:

- поверхневе вивчення заявки боржника на одержання кредитних ресурсів;
- неправильна оцінка фінансових можливостей клієнта;
- помилки в оцінці вартості й рівні ліквідності матеріальних та інших активів, що є забезпеченням позики;
- відсутність або неякісне проведення контролю за фінансовим станом боржника та виконанням ним умов договору [4].

Обмеження кількості проблемних позичок багато в чому залежить від того, наскільки правильно визначений обсяг такої позички щодо конкретного позичальника. При цьому важливо обґрунтовано вибрати певний варіант видачі позички залежно від його обсягу, зокрема: надання позички в повному розмірі шляхом зарахування коштів на відповідний позичковий рахунок, а потім використання їх тоді, коли виникає необхідність; реалізація права на одержання позички поступово, залежно від моменту виникнення потреби в позичкових коштах; одержання позичальником права на певний обсяг позички, але тимчасове його невикористання внаслідок зміни умов підприємницької діяльності.

Підвищення чи, навпаки, зниження кредитного ризику і відповідна динаміка доходності банку, залежно від цього багато в чому визначаються вимогами щодо кредитних операцій, які встановлюються кожним банком. Ці вимоги на практиці зводяться до таких положень. Фінансові ознаки проблемності позичок можуть виявлятися при проведенні аналізу фінансової звітності.

Застережні сигнали фінансового характеру можуть виявлятися через відхилення показників господарсько-фінансової діяльності компанії-боржника від планових або очікуваних відхилень в системі обліку і контролю боржника, або через модифікацію наданих йому позичок. Остання виявляється у тих випадках, коли, наприклад, сезонні позички можуть поповнюватися періодично і, в результаті, стануть постійним джерелом фінансування затрат клієнта. Порухення обороту грошових потоків клієнта примушує останнього до змін умов кредитування, пролонгації позик тощо. Враховуючи те, що умови позик повинні відповідати їх меті, банку необхідно проаналізувати невідповідність у використанні позичок і провести аналіз її причин.

Висновки. Незважаючи на стрімкий розвиток банківської сфери, Україна дедалі гостріше відчуває проблеми банківського кредитування так із збільшенням обсягів наданих кредитів зростає й кількість неповернених позичальниками кредитів, що в свою чергу призводить до нестачі грошових ресурсів і як наслідок впливає на рівень відсоткових ставок за кредитами. Однією з причин підвищення ставок за кредитами є залучення дорогих ресурсів, зокрема за депозитами. Між процентними ставками за кредитами і депозитами існує значний розрив – понад 10%. Для того щоб контролювати ці ризики комерційним банкам України потрібно насамперед забезпечити якість кредитного портфелю. Також суттєвою проблемою у

сфері банківського кредитування є відсутність законодавчого забезпечення його здійснення.

Список використаних джерел

1. Andriushchenko K., Ishchenko M., Sahaidak M., Tepluk M. & Domina O. Prerequisites for the creation of financial and credit infrastructure of support for agricultural enterprises in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. Volume 14, Issue 2, pp. 63-75. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.06](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.06).
2. Дубина М. В. Економічна суть та види фінансових послуг. *Світ фінансів*. 2016. №3(48). С. 124–135.
3. Kovalenko V.V., Bolgar T.M., Yevtushenko O.A. & Pestovska Z.S. Competitiveness of banks in the modern conditions of financial market development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 2. № 29. P. 3-12. doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i29.171731>.
4. Kosach I.A., Zhavoronok A.V., Fedyshyn M.F. & Abramova A.S. Role of commission receipts in formation of the revenue of the commercial bank. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4 (31). P. 22-30. doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190781> (дата звернення: 22.03.2020).
5. Kuzheliev I., Rekunenko A., Boldova M., Zhytar M. & Stabias S. Modeling of structural and temporal characteristics in the corporate securities market of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2. 2019. С. 260-269. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16\(2\).2019.22](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16(2).2019.22) (дата звернення: 22.03.2020).
6. Samorodov B.V., Azarenkova G.M., Golovko O.G., Miroshnik O.Yu. & Babenko M.V. Credit risk management in the bank's financial stability system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4 (31). P. 301-310. doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190920> (дата звернення: 22.03.2020).
7. Fedyshyn M.F., Abramova A.S., Zhavoronok A.V., Marych M.G. Management of competitiveness of the banking services. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 1 (28). P. 64-74. doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163340> (дата звернення: 22.03.2020).
8. Fedyshyn M.F., Marich M.G., & Abramova A.S. The influence of credit factors on the development of the real economic sector in the conditions of economic. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol/2 (25). P. 366-374. doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i25.136561> (дата звернення: 22.03.2020).
9. Shkarlet S., Dubyna M., Vovk V., & Noga M. (2019). Financial service markets of Eastern Europe: a compositional model. *Economic Annals-XXI*, 176 (3-4), 26-37. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V176-03> (дата звернення: 22.03.2020).
10. Zveryakov M., Kovalenko V., Sheludko S., & Sharah E. FinTech sector and banking business: competition or symbiosis. *Economic Annals-XXI*. 2019. №175(1-2). P. 53-57.

References

1. Andriushchenko, K., Ishchenko, M., Sahaidak, M., Tepluk, M., & Domina, O. (2019). Prerequisites for the creation of financial and credit infrastructure of support for agricultural enterprises in Ukraine. *Banks and Bank Systems*, Vol. 14, Issue 2, pp. 63-75. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.06](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.06).

2. Dubyna, M. V. (2016). Ekonomichna sutj ta vydy finansovykh poslugh [Economic nature and types of financial services]. *Svit finansiv – The world of finance*, 3(48), pp. 124-135 [in Ukrainian].
3. Kovalenko, V.V., Bolgar, T.M., Yevtushenko, O.A. & Pestovska, Z.S. (2019). Competitiveness of banks in the modern conditions of financial market development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 2, № 29, pp. 3-12. doi: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v2i29.171731>.
4. Kosach, I.A., Zhavoronok, A.V., Fedyshyn, M.F. & Abramova, A.S. (2019). Role of commission receipts in formation of the revenue of the commercial bank. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 4 (31), pp. 22-30. doi: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v4i31.190781> (accessed 22 Mart 2020).
5. Kuzheliev, I., Rekunenko, A., Boldova, M., Zhytar, M., & Stabias, S. (2019). Modeling of structural and temporal characteristics in the corporate securities market of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 2, pp. 260-269. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16\(2\).2019.22](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16(2).2019.22) (accessed 22 Mart 2020).
6. Samorodov, B.V., Azarenkova, G.M., Golovko, O.G., Miroshnik, O.Yu. & Babenko, M.V. (2019). Credit risk management in the bank's financial stability system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 4 (31), pp. 301-310. doi: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v4i31.190920> (accessed 22 Mart 2020).
7. Fedyshyn, M.F., Abramova, A.S., Zhavoronok, A.V., & Marych, M.G. (2019). Management of competitiveness of the banking services. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 1 (28), pp. 64-74. doi: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i28.163340> (accessed 22 Mart 2020).
8. Fedyshyn, M.F., Marich, M.G., & Abramova, A.S. (2018). The influence of credit factors on the development of the real economic sector in the conditions of economic. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 2 (25), pp. 366-374. doi: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v2i25.136561> (accessed 22 Mart 2020).
9. Shkarlet, S., Dubyna, M., Vovk, V., & Noga, M. (2019). Financial service markets of Eastern Europe: a compositional model. *Economic Annals-XXI*, 176 (3-4), pp. 26-37. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V176-03> (accessed 22 Mart 2020).
10. Zveryakov, M., Kovalenko, V., Sheludko, S., & Sharah, E. (2019). FinTech sector and banking business: competition or symbiosis? *Economic Annals-XXI*, 175(1-2), pp. 53-57.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2020
Прийнято до друку 14.04.2020

Формат цитування:

Жаворонок А. В. Проблеми вдосконалення механізму банківського кредитування як засобу стимулювання розвитку ринку кредитних послуг в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 196-201. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).196-201](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).196-201)

Zhavoronok A. V. (2020). Problems of improvement of the banking credit mechanism as a means of stimulating the development of the credit service market in Ukraine. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 196-201. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).196-201](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).196-201)